

Cultura

Exposició "Rajoles, plafons i socarrats de la Col·lecció Mascort

TORROELLA DE MONTGRÍ

Del 14 de juny al 12 d'octubre de 2014, la Casa Galibern de Torroella de Montgrí, seu de la Fundació Mascort, acull una exposició que mostra la important col·lecció de rajoles, plafons i socarrats que, durant dècades, ha pogut aplegar el seu fundador, Ramon Mascort, integrada per més de 700 peces datades des del segle XIII fins a inicis del XX. La peça més antiga que es podrà veure data, precisament, de finals del segle XIII: una modesta rajola procedent d'un antic paviment i elaborada amb la tècnica anomenada "a la encàustica", que consistia en gravar un dibuix en una rajola d'argila vermellosa i omplir la part buida amb una engalba de color diferent (*fotografia 1*). Hi ha una representació de les diverses tècniques amb què es decoraven les rajoles antigament: rajoles de "corda seca", "d'aresta" i rajoles pintades a trepa, amb estergit o a mà alçada, i també es podran veure, per primera vegada, una petita mostra d'estergits que pertanyen al fons del Museu Nacional d'Art de Catalunya, 12 dibuixos que va llegar el col·leccionista

Raimon Casellas l'any 1911.

És notòria la quantitat de rajoles "de mostra" catalanes i valencianes que posseeix la col·lecció Mascort, entre les que destaquen algunes peces que poden ser atribuïdes al taller de Llorenç Passoles i de Miquel Lapuja (*fotografia 2*), dos dels més destacats mestres rajolers barcelonins del segle XVII (*fotografia 3*), i que mostren homes o dones en actituds diverses. També s'hi aprecien figures d'animals, plan-

tes, edificacions i objectes diversos, que solen estar acompanyats de vistoses plantes que donen nom a les diferents sèries: "de la margarida", "del liri", "de la palmeta", "de l'atzavara"; al segle XVIII i primera meitat del XIX es van elaborar milers de rajoles amb representacions d'homes i de dones treballant: carnissers, venedors, ferrers, vidriers, terrissers, teixidors, candelers de cera, mestres, etc.; d'aquí el nom que reben ara:

Foto 1

Foto 2

Foto 3

Cultura

Foto 4

Foto 5

d'oficis. També és important el conjunt de rajoles heràldiques catalanes i valencianes que mostren l'escut de la ciutat de València, dels papes Eugeni IV i d'Alexandre VI, el papa Borja, d'alguns bisbes i d'abats de Poblet i de Santes Creus. Molt curioses són les sis plaques de sostre pintades en dos tons de blau elaborades possiblement a Triana (Sevilla) durant els segles XVII i XVIII (*fotografia 4*), peces de gran força expressiva i també molt rares, ja que, apart dels sis exemplars de la Col·lecció Mascort, només se'n coneixen dos més.

Les peces més destacades de la mostra són els plafons de rajoles, tres dels quals podrien figurar en l'escollida llista dels 10 plafons de rajoles catalanes més interessants que existeixen. La majoria són de temàtica religiosa i destaquen de forma especial el plafó que representa el martiri de dos franciscans a la plaça del Sant Sepulcre, a Jerusalem, i el gran plafó –frontal d'altar– que mostra la Mare de Déu del Roser acompanyada de sant Magí i de santa Eulàlia, de la segona meitat del s. XVII (*fotografia 5*). Un capítol apart l'integren els socarrats de la Col·lecció Mascort, un tipus de peça molt buscada pels col·leccionistes. Són peces fràgils que estaven col·locades entre les bigues de fusta i que han patit

Foto 6

molt el pas del temps; tot i que existeixen moltes falsificacions, les peces exhibides són autèntiques i la majoria daten del segle XV. L'exposició aplega també una petita representació d'obres contemporànies, com un plafó de principis del segle XX format per 25 rajoles amb decoracions de caire humorístic i titulat "Els adelantos del segle XIX" (1902) (*fotografia 6*), o un curiós plafó publicitari de la Casa

Codorniu. La Fundació Mascort ha confiat la selecció de les peces, la catalogació i el disseny d'exposició a l'historiador especialista en ceràmica Josep Antoni Cerdà, i ha editat un complet llibre-catàleg amb textos explicatius, estudis científics de composició de les peces i la catalogació completa de les obres amb traducció de textos a l'anglès i al francès.

// Pau Roig